

מסורת הש"ס

(א) וְיָזַל אֶיְלֹהִים, ב' צ"ב ק"י. ע"ש, א' לעיל ק"ב. שבת ק"ח. ע"ש, ד' וְלַעֲבֹד קִבְּיָהּ. (ה) וְלַמַּלְאָה בְּעֵינָי, (ו) סֵפֶד בְּגוֹת, (ז) נָעַן בְּפִיּוֹת רַשָּׁיִם צ"ב נָח: ד"ה צ' מוֹתוּ וְעַשׂוּ לְאֱלֹהִים, (ח) כָּל מַלְאֵי, (ט) וְצַדִּיקוֹת מַגִּיד, (י) וְשִׁבְיָהּ, (יא) וְנִצְבֵי ק"י. מַלְאֵי רֵיחַ בְּעֵשׂוֹת עַשׂוּ חֲבוֹר ד"ה וְלֹא, (יב) וְד"ה אֲמַר, (יג) וְלַעֲבֹד ק"י, (יד) וְשָׁעַן מִהַכְּסֵיף בְּחִדּוּשׁ הַלְלוּתוֹ,

הגהות הב"ח
(ה) נ"ב משום ממון רה"א:

גליון הש"ס
נ"ב ד"ה ש"מ א"ב. ע"י חוס' צ"ב דף ק"י. ד"ה וְלֹא תִימָא:

מוסף רש"י
ושקול אגרא. כלומר הפשיטתא בשוק בשכר לעין כל ואין כלל חילול השם כלל, ולא קרינא ניהו ומשערי אהנו מות, דדרשין ליה במסכת שבת (ק"ד). נ"ב ש"ס רב על נגדו, אבל לעשות מלאכה להספיק און נגדו (ושב"ס ביב ק"י). ולא תימא כהנא אגרא. כון אפי' חשבו ונגדו לי הדבר (ש"ס). אמר רב פפא אי לא דרמאי שיכרא. רב פפא מוכר שכר ניהו כהנא כהנא אגרא. אגרא כהנא כהנא אגרא. אגרא כהנא כהנא אגרא. אגרא כהנא כהנא אגרא.

גוייטא. כשהלכין במצואות שבילי כרמים וסוסין משתמטין מכאן וזורחין ביישוב אמו ודברי להו: **שראשה אפיא**. רופא ואמרי לה **ת"מ** ותרייחה חד טעמא: **סוסיא**. משום דהוא נטירותא בקרתא מאויזים ומגנבים: **ולא סינכז פרי**. נשים שמא תמיעננה עליך רעה: **נסיב סלת**. שאם תמיעננה השלישית מגלה לך: **פשוט נבילתא**. הפשט עורה: **סלקא לאגרא שירוסך בהדך**. כשתלך לדרך אפי' קרובה לא ומונותך עמך: **מאה קרי זוואה סוסי כנפיך להוו**. אפילו המוונות זול אעפ"כ הוליאם עמך: **לא ששסי סמא**. לא תלמד לשמות סמים מפני שמקצב להון ווסת ויהא לך שאלך ותפזר מעות. ל"א לא תהא רגיל לשמות סממנים כדאמר (לעיל מ"ג): (י) כולהו שקייני דמעלי להאי קשה להאי: **לא טשוור ניגרא**. פסיעה גסה שנוטלת מאור עיניס: **ולא תעקר כנא**. שן ממש משום חולי: **דמלכותייהו אחורי אודנייהו קיימי**. כלומר עמידין גדל ותגל איתמן וינקמו ממך: **אדחלא על כרעך זבינך זבין**. צבד שהחול על רגליך כשבאת מן הדרך מכור מה שהבאת כדי שתחזור ותקנה ומצא: **שרי יסך ופתה שקך**. כלומר תקבל תחלה המעות ותנס צביסך ואח"כ פתח השק ותן התצואה ללוקחים: **קנא מארעא ולא כורא מאיגרא**. כלומר טוב לילך למקום קרוב ולהשתכר מעט מלהשתכר הרבה במדינת הים: **סמרי צהלונך לני סודנא רהוט**. אם יש לך תמרים צאוחו כלי שנותנים זו תמרים רוך מיד לבית עושה שכר לעשות מהן שכר שאם תמתין תאלכל זבין כך וזבין כך ותפסיד: **מאי סודנא**. למה נקרא שם השכר סודנא: **סוד נאה**. ענה טובה שהרי מתעשרין הימנה: **וגמילות חסדים**. יכול לתת מתנה לעניים ולעשות זדקה וחסד: **כל אגז גביא צעיא**. כל דבר שזריך לכתוב שטר עליו כגון מלוה ואמנה צעיא גביא כלומר עדיין עומד הוא לגבות ויש לו טורח: **מעווס רעווס**. דפרע להו נהליהו זוזא זוזא: **לא צאהרונה**. שאם תנס תכנס לביתך צראשונה: **אל תרצה נגנות**. כלומר אל תהא רגיל לעשות בית צפיהסא במקום מגולה: **משום מעשה שהיה**. דודו וצת שבע: **משום ממון**. שמצבות לו ממון: **רווק**. פנוי: **כלומר** אל תהא רגיל לעשות בית צפיהסא במקום מגולה: **משום מעשה שהיה**. דודו וצת שבע: **משום ממון**. שמצבות לו ממון: **רווק**. פנוי:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים ק"ג

וְלֹא תִימָא כהנא אגרא. פירשמי צאלו עוזרין (לעיל דף טו: ט): **אמר רב פפא אי לאו דרמאי שיכרא לא איעתרי**. ובשילהי אלו עוברין (ש"ס) קאמר רב פפא אי לאו דנסיבי כהנא לא איעתרי י"ל דהא והא גרמא ליה:

עשה שבתך חול ואל תצטרך לצבירות. והא דלמרין צ"ב דבילה (דף טו: ט): **דבהולאת** שבתות וימים טובים אס פומת פומתין לו היינו צאלו אס יש לו: **דמשיירך מקדושה לאברלחא**. שמוע שמייתו צבילי הדלה ומימה דהא דוקא (י) קידוש לילה קודם לציבוד יום אבל הדלה אינה קודמת (י) ומפרש מורי הר"י דקידוש יום קרי ציבוד יום והכי איתא צירושמי פרק שלשה שאכלו רבי יוסי צסס רבי יעקב צ"ר אלא איזוהי ציבוד יום צפה"ג:

שראשה
ולא תקנא בחיוויא ולא תקנא בארמאה תנו רבנן ג' אין מתקנאין בהן ואלו הן נבריי קטן ונחש קטן ותלמיד קטן מ"ט דמלכותייהו אחורי אודנייהו קאי א"ל רב לאיבו בריה טרחי כך בשמעתא ולא מסתייע מילתא תא אגמרך מילי דעלמא אדחלא אכרעך זבינך זבין כל מילי זבין ותחרט בר מחמרא דזבין ולא תחרט שרי כיסך פתח שקך קבא מארעא ולא כורא מאיגרא תמרא בחלונך לבית סודנא רהיש ועד כמה אמר רבא עד תלתא סאה אמר רב פפא אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי א"ד א"ר חסדא אי לא דרמאי שכרא לא איעתרי מאי סודנא אמר רב חסדא סוד נאה וגמילות חסדים אמר רב פפא כל אגז גביא בעי כל אשראי ספק אתי ספק לא אתי ודאתי מעות רעות נינהו ג' דברים א"ר יוחנן משום אנשי ירושלים כשאתה יוצא למלחמה אל תצא בראשונה אלא תצא באחרונה כדי שתכנס בראשונה ועשה שבתך חול ואל תצטרך לצבירות (י) והוי משתדל עם מי שהשעה משחקת לו (א"ר) שלשה דברים א"ר יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים אל תרבה בנגות משום מעשה שהיה בתך בגרה שחרר עבדך ותן לה "והוי זדורי באשתך מחתנה הראשון מ"ט רב חסדא אמר משום ערה רב כהנא אמר משום מומן (ב) הא והא איתנהו אמר רבי יוחנן שלשה מנוחלי העוה"ב אלו הן הדר בא"י והמגדל בניו לתלמוד תורה והמבדיל על היין במוצאי שבתות מאי היא דמשייר מקדושה לאברלחא א"ר יוחנן שלשה מכריו עליהן הקב"ה בכל יום על רווק הדר בכרך ואינו חוטא ועל עני המחזיר אבירה לבעליה ועל עשיר המעשר פירותיו בצינעה רב ספרא רווק הדר בכרך הוא

רשב"ם
גוייטא. כשהולכין במצואות שבילי כרמים וסוסין משתמטין מכאן וזורחין ביישוב אפיא. רופא (י) מפני שטרוד צרפואותיו ואינו עוסק בצרכי ציבור: **ולא תדור במאה דלא לניץ צה סוסיא**. כלומר שאין זה סוס משום דהוי נטירותא דקרתא מגנבי לרדוף אחריהן ולתופשן: **ולא סנכוז תרסי נשי**. שלא תמיעננה עליך רעה: **נסיב סלת**. שאם תמיעננה השמים השלישית מגלה לך: **פשוט נבילתא שירוסך עורה בשכר**: **סלקא לאגרא שירוסך בידך**. כשתלך לדרך אפי' במקום קרוב מוונותך עמך: **מאה קרי זוואה סוסי כנפיך להוו**. אפילו המוונות זול יהיו עמך: **לא ששסי סמא**. אל תשתה סמים מפני שנקצב להם ווסת ויהא לך שאלך ותפסיד מעות ואפילו לרפואה לא תישתי אס אפשר לרפואה אחרת: **לא טשוור ניגרא**. פסיעה גסה שנוטלת מאור עיניס. וא"ת דמפרשי ניגרא אמת המים ורגילין בני אדם לקפוח מעבר זה לעבר זה לקצר דרכן: **לא תעקר כנא**. שן ממש משום חולי: **דמלכותייהו אחורי אודנייהו קיימי**. כלומר עמידין גדל ותגל איתמן וינקמו ממך: **אדחלא על כרעך זבינך זבין**. צבד שהחול על רגליך כשבאת מן הדרך מכור מה שהבאת כדי שתחזור ותקנה ומצא: **שרי יסך ופתה שקך**. קבל המעות ותנס כיסך ואח"כ פתח השק ותנס ללוקח: **קנא מארעא ולא כורא מאיגרא**. מוטב שילך למקום קרוב ולהשתכר מעט מלהשתכר הרבה במקום רחוק: **סמרי צהלונך לני סודנא רהוט**. אם תמרים צאוחו כלי שנותנים זו תמרים מהר לעשות מהם שכר שאם תמתין תאלכל זבין כך וזבין כך ותפסיד: **מאי סודנא**. למה נקרא שם השכר סודנא: **סוד נאה**. ענה טובה היא שהרי מתעשרין הימנה: **וגמילות חסדים**. יכול לתת מתנה לעניים ולעשות זדקה וחסד: **כל אגז גביא צעיא**. כל דבר שזריך לכתוב שטר עליו כגון מלוה ואמנה צעיא גביא כלומר עדיין עומד הוא לגבות ויש לו טורח: **מעווס רעווס**. דפרע ליה ניהליה זוזא זוזא: **כדי שפנס בראשונה**. אם תנס: **אל תרצה נגנות**. כלומר אל תהא רגיל לעשות דבריך צפיהסא במקום מגולה: **משום מעשה שהיה**. דודו וצת שבע דכתב (שמואל ב' ז') וירא (והנה) אשה רוחלת מעל הגג: **משום ממון**. שמצבות לו ממון: **דמשייר מקדושה**. שיש לו מעט יין ומנוע שמייתו צבילי הדלה: **רווק**. פנוי:

תני
ועל העשירי המעשר פירותיו בצנעה, ועל עני המחזיר אבדה לבעלה. רב ספרא רווק הדר בכרך הוא

עין משפט
נר מצוה
סח א מ"י פ"י מהלכות תמנות עייס הלכה יז טור ש"ע י"ד סימן רנה סעיף א:
ב (טור א"ח סי' נ"ט):

רבינו הגנאל

אמר ליה רב לרב כהנא הפוך נבלה ולא תהפוך במילי. נטוש נבלה ושקול אגרא, ולא תימא אגרא ברא רבא וילא בי מילתא. סלקת לאיגרא שירותוך בהדי, כלומר כבר סעודתך תהיה, עמך קרי בזווא דבמא, ודומן לך קרא בשדה, אל תחלו בו אלא הביאחו בידך. אמר ליה רב לחייא בריה לא תשתה סמא, דמתנהו גופך בהאי, ולא תשתי באיגרא, כי המעלות במחשבות הגוף, ואל תעקר ככא מפני העין. פי' ככא המכסת (שבפה) והוא אצלכם בלשון ישמעאל וכתיב ובטלו הטוחנות וכי (מ"י) עשו, כלומר, אם יכאב לך אם תעקרוהו שם תכוש עיניך. ואל תקני בחיורי ולא בארמאה, שמא יפגעו בך, ולא תשוור ניגרא. אמר ליה רב לאיבו בריה, טרחי כך בשמעתא ולא אסתיעע מילתא, תא אגמרך מילי דעלמא, אדחלא דאורחא, פי' בעירוני אבק הדרך על רגליך קודם שתרובעם, זבין זבין כל מילי זבין ואיחרט וכו'. שלשה דברים צוה ר' יהושע. אל תרבה בנגות משום מעשה שהיה, מעשה דרור שעלה על הגג וראה בת שבע ושלה ולקחה. וכתך בגרה היו באשתך מחתנה הראשון, או בעירוה או בממון. א"ר יצחק שלשה מנוחלי העוה"ב, הדר בארץ ישראל והמגדל בניו לתלמוד תורה והמשייר יין מן הקידוש כדי להבדיל עליו. שלשה הקב"ה מכריו עליהן. על רווק הדר בכרך, כגון ר' יהושע ור' חנינא דהוי יתבי בשוק של זונות ולא מדלי עיניהו ומסתכלי בהו, וכד משתבעי אמרי הכי, בחיי רבנן קדישי ארעא, ועל העשירי המעשר פירותיו בצנעה, ועל עני המחזיר אבדה לבעלה. רב ספרא רווק הדר בכרך הוא